

KÜRTÖS

Pilisszentlászlói Hírmondó

Önkormányzati támogatásban nem részesülő cenzúramentes havilap

ELŐSZÓ

TEMPORA MUTANTUR, ET NOS, MUTAMUR IN ILLOS. VÁLTOZNAK AZ IDŐK, ÉS BENNÜK VÁLTOZUNK MI IS

A mai öregek még egészen más világban születtek, mint unokáik. Nem volt még világháló, televízió, sőt még rádió sem. A községi rendeleteket a kisbíró hirdette ki. Egy dobbal a nyakában végigjárta a falu minden utcáját. Hatalmas csörömpöléssel.

Százméterenként megállt, kitekerkte az írást és felolvasta szinte kiabálva: kihirdetik, vagy közhírré tétetik... Dédapáink hibátlanul használták a matematikai négy alpműveletet, és tudtak írni, olvasni is. A téli esték egyetlen unaloműzője és ismeretterjesztő tevékenysége a „Kincses Kalendárium” volt. Az emberek ebből juthattak minden létező információhoz, szórakozáshoz, minden más hiányában. A Kürtös Kalendárium ezt a hagyományt éleszti újjá. Franyó Rudolf minden hónapot naptárral és megtörtént szentlászlói és környékbeli tréfákkal indítja.

A következő oldalakon minden hónaphoz tartozó jelentősebb személyről, történelmi eseményről, ír kétoldalnyit. Kezdsre minden hónaphoz tartozó jelentősebb egyházi szentünk életrajzát és korának történelmi háttérét ismerteti. Ezt az adott hónappal kapcsolatos hagyományok népszokások követik. Ezután a Gazdakalendárium következik melyben én Losonci Miklós, mint agrármérnök, minden hónapnál leírom az aktuális kertészeti és

földművelési feladatokat. A következő két oldalon jelentősebb királyaink életrajza, korának jelentősebb eseményei következnek. Aztán minden

hónap történelmünket meghatározó jelentősebb eseménye szintén két oldalon. A történelmi eseményeket elődeink mesterségei és foglalkozásai a Pilisben, következnek szintén havonta két oldalon. Minden hónaphoz kötődő eseménynaptár egy-egy ismertebb írónk, költőnk életrajzával zárul. A Kürtös Kalendáriumból rengeteg ismerethez juthatunk a humor, a történelem, a vallás, a hiedelmek a szokások a mezőgazdálkodás, gazdakalendárium a politika, a népi mesterségek, az irodalom területéről. Had legyenek őszinte. Nekem személy szerint Rudolf

barátom által összegyűjtött népi mesterségek voltak a legérdekesebbek: favágás, szénégetés, mészégetés, fuvarozás, vadászat, erdei-mezei munkák, kenyérsütés, ruhakészítés kenderből, bányászat, drótosság, üvegesség. Ezek mind az olajkorszak előtti feladatokat írják le, hogy mi lesz az olajkorszak után? Senki sem tudhatja, de minden kor tudását, tapasztalatát át kell menteni a jövőbe, mert bármikor, bármilyen ismeretre szükség lehet: „Nem léphetünk kétszer ugyanabba a folyóba!” (Mert a víz állandóan folyik). Ugyanakkor viszont

„nincs új a nap alatt.” A Kürtös Kalendárium a „Kincses Kalendáriumnak” hagyományait folytatva kettős feladatot lát el: tanít és szórakoztat. Valaha a lakosság szinte egyetlen olvasnivalója volt a kalendárium. Az egyetlen könyv a házban. Kéményseprők árulták újév napján. Ez a könyv ma

sem hiányozhat, egyetlen könyvespolcra sem. Jó tanulást és kellemes szórakozást kívánok Franyó Rudolf Kürtös Kalendáriumának olvasásához.

Tisztelettel: Losonci Miklós

Székelly köszöntő

Ismét egy esztendő hanyatlik a sírba,
Nézhetünk utána nevetvagy sírva.
Sokan biz örömmel búcsúznak el tőle,
Azt várják, hogy külömb lesz a követője.
Itt állok magam is, azt óhajtom itten:

Jobb időket éljünk, mint az elmúlt évben.
A mezőkön áldást, a hazában békét,
Az emberszívekben boldog egyetértést.
Ezért fohászkodunk, ezért ver a szívünk,
Adjon az Úristen szép új évet nekünk!

Hírek a Község házáról

Pilisszentlászló Község Képviselő-testülete 2024 december 11-én a szokásos 18 órás kezdettel a Község házában tartott soronkívüli NYÍLT üléséről. A napirendi pontok előadója – előterjesztője **Tóth Attila** polgármester volt.

A jelenlévő képviselők: dr. Illés György alpolgármester, Bernáth Imre, Petkó Gábor, Vanyák Imre képviselők. HIVATALBÓL DR. Bartha Enikő aljegyző volt jelen az ülésen.

Tóth Attila polgármester, miután köszöntötte képviselőtársait, a Képviselő –testület ülését 18:00 órakor megnyitotta. Megalapította, hogy a két két képviselő távolléte ellenére öt fővel határozatképes. Miután sem kérdés, sem hozzászólás nem volt, szavazásra bocsátotta a napirendi pontok elfogadását. A jelenlévő testületi tagok egyhangúlag kézfenn tartással jelezték a napirend elfogadását.

1. napirendi pont a Pilis és Dunakanyari Rendészeti Társulásról szolt.

Polgármesterünk lényegretörően ismertette az előterjesztést. Elmondta, hogy novemberben két település, Pócsmegyer és Szigetmonostor jelezte szándékát, hogy csatlakoznának a társuláshoz. A társulási megállapodás szerint fél év múlva, június 1-jén tudnak csatlakozni. Kérdés hozzászólás nem lévén szavazásra bocsátotta a javaslatot. Szavazást követően megállapította hogy a Képviselő-testület

egyhangúlag, a következő képpen határozott:

Pilisszentlászló Község Önkormányzat Képviselő-testülete

1. jóváhagyja Pócsmegyer Község Önkormányzat és Szigetmonostor Község Önkormányzata csatlakozását 2025. június 1-től a Pilisi és Dunakanyari Rendészeti Társuláshoz:

2. felkéri a Polgármestert a módosított társulási megállapodás aláírására a határozat melléklete szerinti tartalommal.

A 2. napirendi pont a 2025. évi belső ellenőrzési tervről szolt. Ennek az előadója: dr. Ignác Dávid volt.

Tóth Attila polgármester: Ismertette az előterjesztést. Jegyző úr jelezte, hogy jövőre más céggel szeretné végeztetni a belső ellenőrzést.

Dr. Bartha Enikő aljegyző: Elmondta, hogy jegyző úr szeretné egységesíteni a belső ellenőrzést, mert jelenleg három belső ellenőr is dolgozik, és így Pilisszentlászló, a nemzetiségi önkormányzatok, Szentendre költségvetési szervei és gazdasági társaságai belső ellenőrzése egy kézben lennének.

Tóth Attila polgármester: Elmondta, hogy a belső ellenőrzés eredményét a testület fogadja el. További kérdés, hozzászólás nem lévén szavazásra bocsátotta a határozati javaslatot. Szavazás után megállapítja, hogy a Képviselő-testület 5 igen

szavazattal a következő határozatot hozta: Pilisszentlászló Község Önkormányzat Képviselő-testülete úgy dönt, hogy a 2025. évi belső ellenőrzési tervet a határozat melléklete szerinti tartalommal elfogadja.

A 3. napirendi pontként az egyebek –hez elsőként Vanyák Imre képviselő kért szót: - Előadta, hogy áramszünet esetére

találjanak ki valamit a mobil átjátszóra, mert ilyenkor el vannak vágva a külvilágtól.

Petkó Gábor képviselő javasolta a probléma aggregátorral való kezelését-megoldását.

Tóth Attila polgármester: Ismertette, hogy holnap lesz egyeztetés az Érsekséggel a temetővel kapcsolatban. Illetve a templomtoronnyal kapcsolatban, mert ott van a mobilátjátszó és a térfelügyelő kamerarendszer központja. És, ott a mobilszolgáltató fejlesztést akar. Meg fogja említeni a mobilszolgáltatás problémáját

áramszünet esetén, hogy tudják-e kezelni, van erre valamilyen megoldás.

Vanyák Imre képviselőnek a hóeltakarítással kapcsolatban volt kérdése, a polgármesterhez.

Tóth Attila polgármester, előadta, hogy telefonon már egyeztetett velük, de írásban még nem. Ez is meg fog történni. Elismerték, hogy nem megfelelően kezelték a

helyzetet, és megígérték hogy legközelebb másként állnak hozzá. Nagy probléma, a helyismeret hiánya, illetve, hogy egy irányba tolt a havat és visszafelé nem tolt, valamint, hogy a kereszteződésben hagyta a havat. Ha nagyobb hó lesz, akkor probléma lesz. Elmondta még, hogy 10 napi rendelkezésre állási díjat számoltak.

Egyébb napirendi pont nem lévén polgármesterünk az ülést bezárta.

Az eredeti jegyzőkönyv alapján összeállította: F R

Orbán Viktor nem akarja a lustákat támogatni

Elindult az új intézkedés, de kilőtt a diákhitel kamata.

2025-től jóval magasabb kamattal vehetnek fel szabad felhasználású diákhitelt az egyetemre, főiskolára járók. A tovább nem tanuló fiatalok számára azonban éppen most nyílt meg a kamatmentes munkáshitel lehetősége. A 2025-ben felvett új Diákhitelnek ezzel szemben már 9,65 százalék az induló kamata.

Január első napján már van elérhető munkáshitel-ajánlat a bankoknál. A kormány a munkáshitel

2025-ös bevezetését azzal indokolta: igazságtalan a tovább nem tanuló fiatalokkal szemben, hogy ők nem jutnak kedvezményes hitelhez, miközben a főiskolán, egyetemen tanulók diákhitelt kaphatnak – hívta fel erre a figyelmet a Bank.

Magyarország eljutott oda, hogy nemcsak a tanuló, hanem a dolgozó fiatalokat is „*meg tudja támasztani*” – mondta a miniszterelnök még november elején a Kossuth rádióban. A kormányfő kiemelte, hogy a munkáshittel teljes életkép rajzolódik a fiatalok elé. Orbán Viktor jelezte: régóta készült a munkáshitel bevezetésére, mert mindig volt egy hiányérzete, hogy ugyan a diákhitellel támogatják az egyetemistákat, de „*mi van a többiekkel*”, mi van „*a melós fiatal csávókkal*”.

A kormány nem akarja a lustákat támogatni.

Emlékeztet, hogy azt is kiemelte, hogy „*ez nem egyszerű történet*”, mert a hitelt munkához is kell kötni, hiszen „*nyilván nem akarjuk a lustákat támogatni*”.

Magánügy

Magyar Péter és Varga Judit családi veszekedéseit nem kell a kormánynak megoldania. Nem kell a médiának hónapokig csámcsognia a félárva gyerekek rovására. A családi élet titkos, akárcsak az orvosi leletek. A nők védelme a férjeiktől állami beavatkozásokkal a maradék családokat is szétveri.

Férfi jogok nélkül nem mernek megnősülni, gyereket vállalni a férfiak. 25 évre nőt a gyerektartás, akkor is, ha a nő végig más férfival él. 0,75-ös reprodukciós ráta mellett nem kell terrorizálni a férfiakat!

Losonci Miklós mérnök tanár

Kedves Rudko!

Köszönöm a - kissé megkésett - KÜRTÖST. Különösen élveztem a Charlyról írottakat és falutörténet közölt részletét. Tudtommal a pálosok időrendben a hetedik monostora volt Kékes, azaz a mai P.szentlászló. A Viktorin-féle írásodból is tanultam, eddig is nagyra becsülve őt. A helyi vonatkozású cikkek szintén fontosak és helyénvalók.

Barátsággal és semmiképpen sem boldogtalan új évet kívánva (ugye érted a fordított fogalmazást?), és további jó lapszámokat várva.

Felhívásodnak viszont, mely szerint: „Írhatnál - küldhetnél ezzel kapcsolatban egy - kétoldalt. A már leközölt illetve a Kürtösben megjelent sorozatoddal, igen nagy- nagy sikert arattál. Ezt számos Kürtös olvasó, jelezte felém. Tehát "arccal a vasútnak", ahogy mondták akkoriban a "főírástudóink", akik arccal a falnak követői is voltak, és kínozták, gyilkolták az igazi hazafikat.”

Nemigen tudok eleget tenni. A "dicsőséges felszabadulást" nem a Pilisben értem meg. Nincs tehát közvetlen emlékem ill. élményem erről. Egy biztos adatom van csak: P.szentkeresztre 1944. dec. 27-én a hajnali-korareggeli órákban P.szántó felől érkeztek a Malinovszkij marsall vezette szovjet egységek. A néhány felderítőt előző nap estefelé már látták a helybeli gyerekek, akik a p.szentkereszti temető ill. a P.szántó felőli lejtőn szánkóztak. Így hallottam Minarek Béla kedves p.szentkereszti munkatársamtól. Ha élne még,

többet tudna mondani, ill. írni, lévén maga is tollforgató.

Tehát a lényeg: Pilisünkbe 1944. dec. 26-án lépett be az első szovjet katona. Ez lehetne a rossz emlékü emléknapp. Alighanem már csak én tartom számon.

Megismételve a legutóbbi jók szíves és megegyeseri kívánását:

P a l k ó

Ó Kedves Palkó!

Köszönöm elismerő szavaidat. Becses személyed nekem mítosz, az irodalom és történelem területén is. Volt kollégáidtól, és több ismerősödtől is annyi jót hallottam rólad, hogy azt is könyvbe lehetne foglalni. „Szorgos tót, gögös sváb!” Ilyeneket már gyerekkoromban hallottam, mivel édesanyám Róza Szeifert ugyan német ajkú családból való, de a szlovák nyelvben is jártas volt. Szüleim között soha nem hallottam nemzetiségi eltéréstől vitás beszédet. A Velké Uhersko – Nagy Magyarország határain belül, az egyszerű szorgos-dolgos nemzetiségeink jól megvoltak egymással, mert minden nemzetiségnek megvolt a megélhetési profilja, és így szépen kiegészítették egymást. Az egyik lovat vitt eladásra a vásárba, a másik szekeret.

Német nemzetiségi párok és öltözetek

Voltak, akik takarmányt vittek voltak, akik a földmégműveléséhez szükséges szerszámokat, a mai szóval élve termelési eszközöket. Tehát soha

senki nem foglalkozott azzal, hogy ki milyen nemzetiségű! Elődeink a politizálást „úri huncútságnak” is nevezték.

Most van 80 éve, hogy ellepték Pilist a „felszabadítók

KEDVES RUDI!

Felhívásodnak nemigen tudok eleget tenni. A "dicsőséges felszabadulást" nem a Pilisben értem meg. Nincs tehát közvetlen emlékem ill. élményem erről. Egy biztos adatom van csak: P.szentkeresztre 1944. dec. 27-én a hajnali-korareggeli órákban P.szántó felől érkeztek a Malinovszkij marsall vezette szovjet egységek. A néhány felderítőt előző nap estefelé már látták a helybeli gyerekek, akik a p.szentkereszti temető ill. a P.szántó felőli lejtőn szánkóztak. Így hallottam Minarek Béla kedves

p.szentkereszti munkatársamtól. Ha élne még, többet tudna mondani, ill. írni, lévén maga is tollforgató.

Tehát a lényeg: Pilisünkbe 1944. dec. 26-án lépett be az első szovjet katona. Ez lehetne a rossz emlékü emléknep. Alighanem már csak én tartom számon.

Megismételve a legutóbbi jók szíves és megegyszeri kívánását:

80 éve történt

Az új építésű makadám úton vezeti lovascsapatát a fiatal kozákkapitány, a véres harcok után megmaradt félszázadnyi doni és kubáni kozákot. A kapitány ősei még a cár atyuskák kiváltságait élvezve harcoltak, és ha kellett vérüket ontották a mindenkori orosz rárért. A kapitány nagyapja és édesapja is II. Miklós cár oldalán harcolva esett el a Vöröshadsereg elleni harcokban. A fiatal kapitány ifjú kora ellenére kitűnt bátorságával a Vöröshadseregben és igen rövid idő alatt érte el a magas tiszti rendfokozatot. Megfogyatkozott csapatában harcedzett, tapasztalt minden harci fortéllyal felvértezett kozákok találhatók, akik sok száz kilométert végigharcolva jutottak a Pilis és Dunakanyar környékére.

A kapitány gondolatai lovaglás közben is otthon, kozákföldön járnak, ahol kozákok vetik a most már csak nadrágszíj parcelláikba a rozst az agyagosföldön a homokos dombokon, a ligetek mellett.

Emberemlékezet óta nem terem jól, hektárja réges-rég nem ad többet 30-35 mérőnél, mégis vetik, hogy a rozsból pálinkát főzzenek, mert ősidők óta az volt a szokás, hogy ezt itták a nagyapák, a

szépapák. Ezért aztán a kapitány és csapata sem veti meg a tüzes italt.

A kapitány már négy éve nem látta az otthoni házakat, ilyen a katona élete... Megkérgesedett a lelke, ahogy megkérgesednek lovak patáinak nyomai a pusztai tócsák mellett. Furcsa és érthetetlen fájdalom rágja belül. Nem lehet elfelejteni az otthonot és nem, és nem lehet leöblíteni ezt az érzést semmiféle pálinkával.

De azért iszik, hátha sikerül.

Gondolatai közben a csapat jó tempóban halad a hegynek emelkedő, sekély hóval borított makadám

úton. Fogynak az út menti telefonoszlopok. A kapitány fel-feláll a kengyelben, ellenség után kutatva fürkészi messzelátójával a lombtalan zuzmarás erdőt. Jó mélyen be lehet látni, a lombtalan fatörzsek között a hóval ellepett erdőbe. A kapitányon és csapatának tagjain látszik az alváshiány miatti fáradtság.

A kapott feladatot azonban, mely szerint biztosítani kell a terepet az őket követő gyalogos alakulatnak, végre kell hajtani. A nagykanyar felé haladván, amely egyben az emelkedő felét is jelenti, fáradni kezdenek a lovak. A kapitány kiadja a „lóról” vezényszót. A kozákok kantárszáron fogva vezetik lovaikat. Kettes alakzatban igyekeznek leküzdeni az előttük lévő emelkedőt. Szerncséjükre csak bokáig ér a hó. Menet közben igyekezvén fáradtságukat is leküzdeni, meg isszák a reggel kapott vodkás adagjukat. Ez kissé felélénkíti-felvidíti őket.

Nagyott sóhajtanak, mikor végre elérik a hegytetőn lévő fakunyhót. Innét már a „lóra” vezényszó elhangzása után, ismét nyeregben folytatják útjukat. A

tetővégi útelágazásnál lévő Krisztus keresztnél lévő útelágazásnál a kapitány megállítja csapatát, majd leszáll lováról és a fészület alatt lévő kőtalpazatra teríti térképét. Hamar rájön, hogy mindkét út a parancs szerinti faluba Piliszentlászlóra vezet. Mivel az új makadám út kényelmesebbnek tűnik, azon haladnak tovább, így érkeznek éppen a falu központjában lévő térre. Az „itt vannak a kozákok” hírré összeszalad a falu apraja nagyja. (A lovas szovjet katonákat kozákoknak nevezték elődeink).

A megérkezett lovaskatonák nem bántanak senkit.

Örülnek a szlovák beszédnek. Néhányan a hatvan év felé tartó férfiak közül, akik az I. Világháborúban megjárták az orosz frontot és ott fogságba estek, jól tudnak velük beszélgetni. Nagy orosz tudásra persze nincs szükség, az egyszerű szlovák nyelv is megfelel, hiszen a „Germani – csierni csorti jeszt? Kuda partizányi? Vannak-e németek- és fekete ördögök? (A fekete egyenruhás SS katonákat nevezték fekete ördögöknek) Hol vannak a partizánok?

Olyan nagy a barátság, hogy néhányan, megcsodálva kisméretű lovaikat, mosolyogva megkérdezik, ugyan mire alkalmasak ezek a kicsi lovacskák. Községünk egyik nagytermetű embere, aki hajdanában huszár volt, erővel és némi fufanggal mosolyogva megemeli elejét a kapitány lovának. Erre a kapitány megsimogatja nyakát lovának, majd szintén mosolyogva megjegyzi:

Bizony-bizony ezekkel a kicsi lovakkal érkeztünk ide, és nyertük meg a háborút!

Ezt követően a falubíró néhány esküdtel, és a faluban lévő magyar katonák tisztjeivel bevonul tárgyalni a község házára. A megbeszélés után a katonák, felsorakoznak a község háza előtt, a náluk lévő fegyverzetet és lőszert leadják. Ezek később a község házára lettek berakva, és elszállításukig őrség által őrizve. A lefegyverzett katonákat igazolás címén Szentendrére kísérték a kozákok, további sorsuk ismeretlen maradt. A kozákok által kísért magyar katonák elvonulása után fellélegzett a falu lakossága. Mindenki úgy érezte, hogy ezzel a falu végleg megszűnt a háborút. Sajnos nem így történt!

Folytatás a következő Kürtösben.

FR

Mikulás rendezvény biztosítása Pilisszentlászlón a gyerekeknek!

2024. december 7-én 17:00-órától kezdettel rendezte meg Pilisszentlászló Község Önkormányzata a helyi Mikulás ünnepséget Pilisszentlászló Főterén. A rendezvény helyszíni biztosításához polgárőrségünk közreműködését kérte az Önkormányzat. Előzetesen, a biztosítási feladatot jeleztük a Szentendre Rendőrkapitányság felé. Az ünnepségre nagy volt az érdeklődés, sokan eljöttek, kicsik és nagyok egyaránt. A Szabadság tér - Fő tér - megtelt gyerekekkel, felnőttekkel.

Egyesületünk tagjai, a rendezvény biztonságos lebonyolítására, valamint a közlekedés biztonságára ügyeltek, illetve forgalomirányításban vettek részt. A pilisszentlászlói Mikulás a Petőfi tér irányából ajándékokkal érkezett a Főtérré.

A Téli zeneszó mellett osztotta ki az ajándékokat. A rendezvényre látogatókat korosztálynak megfelelően meleg tea és, forralt bor várta. Biztosítási feladatainkat közösen végeztük, a rendőrség munkatársaival és a Visegrádi Polgárőrség elnökével.

A ködös-párás idő ellenére vidáman, és eseménymentesen zajlott le az ünnepség.

Polgárőrségünk részéről a biztosításban négy fő vett részt. Ezzel a közterületi Mikulás ünnepséggel zárta az önkormányzat a 2024-es évet.

Egyesületünk minden rendezvényen, ahova felkérést kapott segítette az önkormányzatot a zavartalan, és eseménymentes lebonyolításában.

Pilisszentlászlói Polgárőr- és
Önkéntes Tűzoltó Egyesület

Karácsonyfa állítás

Fajcsák Tibor atya Pilisszentlászló - Szentendre (Izbég) római katolikus keresztények lelkipásztora igen komoly odaadással idén is megszervezte immár hetedik alkalommal a karácsonyi fenyőfa felállítását, a derék pálosaink által épített templomunkban. A karácsonyfa állítás történelméről, igazán csak nagyon röviden:

- Mint azt "tudjuk-sejtjük", a karácsonyi fenyőfaállítás nem új keletű, hiszen hivatalos írások szerint is az első feljegyzés már a 15. századtól származik. Természetesen akkor még, nagyon sokáig nem voltak szaloncukrok. Tehát almával ostyával díszítették. Érdekességként kikiváncozik belőlem, amire egy történelmi jegyzet alapján találtam rá, hogy a Történelmi Nagy Magyarországon karácsonyfának nevezték a földesúrnak karácsonyi adóként beszállított tüzelőt. Tényként kell kezelnünk viszont azt, hogy a karácsonyfa állítás szokása nálunk csak nagyjából úgy négy évszázaddal később az 1800-as évek második felében jelent meg. (Ekkor már jóval több mint egy évszázada itt éltek derék elődeink.)

Ugyanakkor viszont azt is tényként kell kezelnünk, hogy kezdetben leginkább a németajkúak által lakott területeken, jelent meg.

Utána néztem kinyomoztam, hogy Pilisszentlászlón az 1848 szabadságharcunk leverését követő években a szlovák ajkú Tibor Cserveny atya plébánossága idején terjedt el. Ennek a hagyománynak szellemében Tibor atya idén is elhatározta két tekintélyes méretű fenyőfánk felállítását.

A komoly méretű fenyőfákat, idén Kertész József nyugalmazott erdész és kedves párja adományozta. A nem kis ügyességet igénylő fák kivágását és

elszállítását, majd a templomba való felállításában idén is Elsík Tamás jeleskedett, a megszokott segítséggel. A takarításban, ismét a már megszokott derék asszonyaink vettek részt.

Kertész József nyugalmazott erdész, bizalmasan elmesélte Tibor atyánknak, és nekem, hogy a két most már igen magas fenyőfát, a Cseh Krkonos hegységből hozta kis csemeteként, úgy két évtizeddel ezelőtt, és ültette el szentlászlói birtokán, mikor még mint gyakorló erdész ott járt. Az eltelt évek alatt magasra nőtt fákat igen nemeslelkűen odaajándékozta, kedves párjával pálos templomunk karácsonyi díszítésére.

A híres Krkonos hegység egyik hegyi városkájában lakik unokahugom, akinek szülei az 1947 lakosságcsere révén jutottak ki az akkori Csehszlovákiába. Ő, meg éppen ennek a hegységnek egyik kicsi fürdővárosába ment férjhez. Tőle, illetve férjétől sok legendát hallottam, a hegység védelmezőjéről KRKONOS-ról.

A "Krkonos" egy cseh mitikus hegyi szellem, amely különféle formákban megvédi az egész Krkonosét a kapzsi

kincs vadászoktól, orvvadászoktól és más rossz emberektől. (A Krkonosé a legmagasabb cseh hegység Csehország északi részén, a lengyel-német határ közelében.) Ennek a névnek számos változata létezik, mert az eredetileg ott élt babonás német hegymászók nem mondták ki hangosan a nevét. Majd csehül és szlovákul meghonosította a mai „Krkonos” nevet, amelyet először V. V. Klicper cseh író, a Krkonoský křáč (1824) című balladában adott. Ennek a szellemnek a neve, valamint a Krkonosé-hegység neve kelta eredetű. Krkonosról eleinte gonosz és mindenható elemként

írták le, a szél uralkodójaként és egy démonként, aki válogatás nélkül büntet mindenkit. Később a szegények igaz védelmezőjeként is ábrázolták a kapzsi és falánk elleni harcban. Gyakran óriásként vagy akár törpeként ábrázolják. Alapvetően bármilyen lényre vagy tárggyá képes átalakulni. Ő a hegyek őre, ugratja az utazókat, védi a szegényeket, és ha rossz kedve van, rossz időt küld.

A 15-16. század táján jelenik meg a népmesékben, először a német, később a hegyvidéki cseh lakosság körében.

Havel Žalansky református pap ír róla először 1618-ban A rossz angyalokról vagy ördögökről című művében. Később szellemként ábrázolják, aki szerzetes, bányász, vadász, de kakas alakjában is megjelenik. vagy egy holló.

Jelenleg Krakonost szakállas, magas és erős hegymászóként ismerjük. Ez a helyzet a nagyon népszerű gyerekeknek szóló mesesorozatban, a "Krkonoské razprávky"-ban is.

A Cseh Köztársaság keleti részén, Trutnove városában, a központi Krkonos tér közepén található a Krkonos szökőkút a szobrával 1892-ből, és a Krakonos sört is a helyi Krakonos sörgyárban főzik. A Krkonos figura a Krkonos régió sajátos szimbóluma, és egyben jellegzetes Krkonos emléktárgy is.

FR

Pilisszentlászló egészségügyi ellátása kezdetektől, napjainkig

Pilisszentlászló egészségügyi ellátása az első világháborút megelőző években, valamint a két háború között nagyon szomorú állapotban volt. A fenti időszakban tudvalevőleg az egész ország orvosi, egészségügyi ellátása nagyon rossz volt. Községünk a rossz közlekedés miatt még az alacsony országos átlagnál is rosszabb helyzetben volt. Csak egy kiragodott adat a múltból: 1945-ben a megszületett csecsemők 24 %-a halt meg mielőtt elérte volna az egyéves kort. A falu, ekkor még orvosi ellátás szempontjából Visegrádhoz tartozott. Innen járt ki úttalan utakon az orvos, ha beteghez hívták. Járóbeteg, rendelés nem volt. Ebben hozott némi változást a harmincas évek eleje, amikor megépült az út Szentendre és Pilisszentlászló között. Ettől, az időtől tették köteleessé a falu közegészségügyét, a csecsemő tanácsadást és a gyógyszerellátásban részesülők ellátását. Kéthetente járt fel az orvos. Tudta a község vezetősége és a lakosság, az orvos jövetelének az idejét, amit annak idején még dobolással is kihirdettek.

Össze voltak gyűjtve, hogy ki a beteg, kinek van panasa, ki jön rendelésre, stb. A kisbíró kísérté el az orvost a beteg lakására, ő gyűjtötte össze a recepteket és váltotta ki a patikában Szentendrén, egyben ő volt a vizsgázott halottkém is. Az orvost kocsifubar illette meg, mellyet a község pénztárából biztosítottak. Volt a községnek egy bábaasszonya is, aki a születeket levezette. A betegbiztosítás kiterjesztésével a biztosító intézet (OTI) orvosa is kijárt fekvő beteget látogatni, míg a járóképes betegeknek székhelyére Szentendrére kellett járniuk. Ez volt a helyzet egészen a második világháború befejezéséig, és még utána néhány esztendeig, míg végelgesen betöltésre kereült Szentendrén az orvosi állás.

Ettől kezdve a városi orvos, hetenként egyszer járt fel rendelni és betegeket látogatni, valamint a szükséges hatósági ténykedéseket elvégezni (üzletvizsgálat, az óvoda és iskola orvosi feügyelete, a halottkém jelentéseinek megírása, stb.) Tovább is feljárt az OTI körzeti orvosa. E kettőség szűnt meg 1952-ben, amikor a körzeti

orvosi szolgálat lépett a különböző biztosító intézetek helyébe. A körzeti orvos ettől kezdve körzetének egy személyben hatósági orvosa, valamint minden és mindenki egészségének felelőse lett. Az orvosi ellátással egyidőben elkezdődött az anya – és csecsemővédelem – köznyelven zöldkereszt. A komoly orvosi ellátásnak és a felvilágosító munkának köszönhetően 1961-től 1976-ig nem volt csecsemő halálozás, csupán 1973-ban és 1974-ben egy-egy koraszülött csecsemő, akik meghaltak.

Az egészségügyi munkában negy segítség volt a községi szülésznő, a szeretett Hornyák Vincéné ((Tyetka Baba), aki már évtizedek óta dolgozott a faluért, tekintélyével és nyelvi tudásával mindent megtett a cél érdekében.

1952-ben nyílt meg Szentendrén a Szülőotthon

(Pilisszentlászló tanácsa a fenntartási költségekhez 100 Ft-tal járult hozzá.)

Létrehozásával az volt a cél, hogy minden anya lehetőleg az intézetben szüljön. A Szülőotthon felújítása után, 1958-ban

következett be, hogy az anyák végleg meggyőződtek az intézeti szülés előnyeiről.

1962 - ben hozták létre a körzeti ápolónői szolgálatot. Megjelenése a házi betegellátásban nagy jelentőségű volt, mert nemcsak az orvos munkáját segítette, hanem az otthoni betegek ellátásában is nagy segítség volt. Megemlítést érdemel még az, hogy a falunkban emberemlékezet óta nem volt gombamérgezés. Ez annak tulajdonítható, hogy minden gombaszedőnk nagyon jól ismeri az ehető gombákat.

ÖRÖK EMLÉKEZET OKÁUL

Igen komoly szervezéssel, és derék szakipari munkával a régi egészségház lebontásával, annak a helyén elkészült az új a mai követelményeknek megfelelő hajdani kifejezéssel az új Egészségház. Ebben az egészségügyi objektumban kapott helyett a Gyógyszertár – Patika amely kiválóan üzemelt és megkímélte, főleg idősebb betegeinket a Szentendrére való utazástól, sajnos már nem működik.

Pilisszentlászlón működő egészségügyi dolgozók 1945-től a századfordulóig:

1945-től 1952-ig városi és OTI orvosok roved

megbízással dr. Pálfy Andor, dr. Árvai Nagy Kálmán, dr. Betegh János, dr. Gyerkó János, dr. Adamis Géza, dr. Katona Gyula.

Körzeti orvosunk, 1952-től 1977-ig a mindig jó kedélyű szeretett Gyula bácsi, dr. Katona Gyula.

Községi szülésznő a már említett Hornyák Vincéné, Tyetka Baba. (Baba Néni).

Védőnők: Klement Miklósné, Keresztes Mihályné (Molnár Margit), dr. Berzétei Istvánné, Énekes Béláné, Szamosi Sós Csabáné, Repcsényi Istvánné (Benkő Judit), Tóth Péterné (Kurucz Mária), Fekete Mária.

Dr. Katona Gyula után dr. Pogány András, dr. Laponyi István majd dr. Marosvölgyi Ildikó és jelenleg immár több mint három évtizede dr. Bartha Zsolt biztosítja valóban szívvel – lélekkel községünk orvosi ellátását, házi orvosi szolgálatban.

F R

Teltház

A Kanári-szigetek luxusszállóit migránsokkal töltik fel. Akárcsak Németországot. A csekket fizetik az adófizetők. Amíg bírják, és akarják.

Losonci Miklós

Könnyű kérdés:

Honnét származik a Mikulás szó?
Természetesen a szlovák nyelvből. Miklóst jelent.

Losonci Miklós

Bölcs mondások

Tibor atya gyűjteményéből

- Ki bölcs és megértő köztetek? Hadd mutassa be jó magaviseletével, olyan munkákkal, amelyeket bölcsességével, alázattal végez.

Cselekedeteink sokkal többet mondanak rólunk, mint azok a szavak, amelyeket kimondhatunk.

- A romlott nem szereti, ha bárki is kijavítja, és nem is lóg a bölcsekkel.

Akinek nem megfelelő a viselkedése, az soha nem fog kapcsolatba lépni azokkal, akiknek nincsenek vele azonos tulajdonságai.

- Boldog az az ember, aki bölcsességet talál, és az, aki megértést nyer.

Amikor elsajátítunk bizonyos ismereteket, nagyon szerencsések vagyunk, mert nem minden embernek van lehetősége befogadni őket.

- Minden biztonnal szenved, aki egy idegenért kezességet vállal, de aki utál kezességet vállalni, az biztonságban van.

Csak azokba az emberekbe kell bízunk, akik erre érdemesek, éppen ellenkezőleg, meg lehet forrázni.

- Dobjon szerencsét köztünk; mindenkinek legyen egy táskája.

Mindenki a saját jövőjét faragja, függetlenül a többiek tevékenységétől.

- A bölcs szívüek engedelmeskednek a parancsoknak, de a morgoló bolond a katasztrófa felé tart.

Személyként formáló tudások azok, amelyek

megmentenek a legnagyobb balhéktól.

- A bölcs fiú követi apja tanácsát; a gúnyoló figyelmen kívül hagyja az intéseket.

Annak ismerete, hogy miként fogadhat el tanácsokat olyan emberektől, akik szeretnek, elvezethet bennünket az elérni kívánt célok felé.

- A bolond felszabadítja haragját, de a bölcs ember tudja, hogyan nyugtassa meg.

Sokat elárul rólunk, hogy szembesülünk problémáinkkal, gondolkodnunk kell, mielőtt cselekednénk.

10. Aki józanságra tesz szert, szereti önmagát, és aki megőrzi észlelését, az boldogul.

A tudás a jólét forrása, amelyet egész életünkben felhasználhatunk.

11. Aki abbahagyja a büntetést, utálja fiát, de aki szereti, keményen megpróbálja kijavítani.

Aki a legjobban szeret minket, attól szenvedünk a legjobban. A jólétünkkel törődő emberek megpróbálják kijavítani azt, ami a jövőben árthat nekünk.

12. Aki bölcs és ravasz, tudja, merre tart; A bolondokat saját bolondságuk becsapja.

Saját tudatlanságunk nem engedheti meg, hogy lássuk, mennyire tudatlanok vagyunk, így a tudatlan azt gondolja, hogy intelligensebb a többinél.

Igen Tisztelt Olvasóim!

Az alábbi sajnós szomorú híreket kaptam szlovákságunk egyik vezéregyéniségétől, Botos Katalintól

Drága Pityu lassan 3 éve hogy elmentél. Nem csak a családnak hiányzol, hanem a szlovák csapat is a könnyeit törölgeti. Csodálatos buszvezető voltál és barát. Családod is melletted volt a munkában. Szeretettel gondolunk órájuk jó volt veletek kirándulni. Ott fent az égben is, ahová lelked eltávozott, kívánok boldog karácsonyt és névnapot, majd ha találkozunk, az égben meg kapod a puszit is.

Ma sajnós ismét szomorú hírt kaptam.

Ma sajnós szomorú hírt kaptam. Téglás Józsefné Franciska 2025. január 2. befejezte a földi pályáját. Isten országát választotta. Kóspallagi Szlovák Önkormányzat helyettese volt. Gyászol szlovák nemzetiségünk. Szlovákságunk nevében is részvétem a családnak.

Rudo Pozdravujem!

Mám smutnú správu.

V pondelok 30. decembra 2024 sme pochovali môjho a nášho najlepšieho priateľa a aj tvojho dobre známeho Paľa Frimmela. Zomrel 23. decembra 2024 vo veku 85 rokov.

Vždy veľmi v dobrom na teba spomínal. Bol veľmi rád, že vďaka tebe spoznal Senváclav a celý Piliš. Prešli sme pešo po kopcoch do Vyšehrada a cez Apáti kut volgye späť na Senváclav. Kráčali sme cez Predikaloszék do Dimišu. Do Mlynkov a na kopec Piliš sme prešli aj dva krát.

Obdivovali sme tvoju robotu – pamätník na Cervenom -kameni.

Neraz sa potešil z piva v Jánošíkovej krčme

Veľmi sa mu páčilo ako si nás vozil v Mercedese po Nárornom parku.

A často spomínal ako sme išli z Lepence hore na Senváclav autom a mal si deravý chladič. Keď došla voda, dolial si to čo si mal po ruke – pálenku. Keď to Paľo zistil, povedal, že si ju mal dať vypiť jemu a vytlačil by ťa v aute aj sám.

Ak sa bude dať, zjždeme do Jánošíkovej krčmy a dáme si na jeho počesť pivo.

Jozef a Jarka

Rudolf Üdvözöllek!

Szomorú hírem van

Palo na Cervenom kameni /Palkó Vöröskőn

2024. december 30. temettük el az én, és kettőnk legkedvesebb barátját, az általad is nagyrabecsült Paul Frimmelt. Meghalt 2024. december 23. 85 éves korában. Mindig igen jókat mondott rólad. Nagyon örült, hogy Neked köszönhetően megismerhette Pilisszentlászlót, és az egész Pilišt. Megjártuk az Apátkúti völgyön át Visegrádot, majd a dombokon át tértünk vissza Szentlászlóra.

Lépdeltünk a Prédikálósziékre, majd onnét Dömösre. Mentünk Szentkeresztre. Kétszer is megmásztuk a Pilišt. Megtekintettük többször is emlékművedet Vöröskőhegyen.

Nem egyszer örült a csapolt sörnek, a Jánosík kocsmában.

Nagyon tetszett neki, ahogy hordtál minket Mercédesszel a Nemzeti parkban.

Gyakran emlegette, hogyan mentünk a Lepencei úton felfelé Szentlászlónak az autóval, és lyukas volt a hűtő. Mikor elment a víz, öntöttél bele, ami a kezedenél volt, pálinkát. Mikor meglátta ezt Palkó, azt mondta, hogy addad volna neki azt a pálinkát, és hazatolta volna a kocsit.

Amint lehetséges lesz, bemegyünk barátokkal a Jánosíkba, és iszunk emlékére, tiszteletére sört.

József és Jarmilla

Némi pihenés

Kis italszünet valamely rendezvényen, a négy résztvevőnek - dolgozónak. Dombai Imre bácsi, Mosolygó Sándor, unokasógorom, Dombai István és Hornyák József barátaim, és volt osztálytársaim, szintén nincsenek már közöttünk.

F R

Hamis kép rólunk

A magyarországi szlovákokat főként a 80-as évek végétől szokás a szlovákiai magyarok egyfajta ellensúlyként emlegetni, amikor a magyarországi szlovák alkotó értelmiség egy csoportja Elhallgatott ellenpólus címen nagy jelentőségű vitairatot jelentetett meg, ami akkoriban sok jogosulatlan kritikát kapott és azóta is számos eszmecsere tárgya. A magyarországi szlovákok

képviselőinek különböző további törekvései és társadalmi- politikai változások „demokratikus légkörének” (azaz a rendszerváltás) ellenére sem javult azonban szinte semmit sem nemzetiségünk tényleges helyzete, sem az a torz kép, ami a többségi társadalomban és a magyar médiában él róla. Úgy (az itteni szlovákok által is választott) ún.központi magyar nyomtatott sajtó és az elektronikus magyar média továbbra is valahogy szinte kizárólag csak a szomszédos országokban talál kisebbségi problémákat. A „mi” médiánk, a „mi” politikánk és a tágabb értelemben vett magyar küzdelem nagyon kevés lehetőséget kínál a Magyarországon élő nemzetiségek képviselőinek a róluk alkotott hamis, finomabban szólva torz kép kijavítására – főleg a határon túli magyarokhoz képest.

Fuhl Imre

Churchill szindróma

A Molotov - Ribentrop paktum megkötése után Hitler megtámadta újdonsült szövetségését, Sztálint. Ekkor mondta Churcsil, hogy: „Egyetlen golyó sem vész kárba”.- Bárhonnan érkezik is. Három éve már csak az aláírás hiányzott az Orosz-Ukrán, istanbuli béke megoldásáról. Amikor Boris Johnson angol miniszterelnök, aki előtte a covid járványt végigbulizta (miután egy hónapig kórházban volt lélegeztető gépen), és aki példás családapa, mert öt gyereke is van, kis szépséghiba,

hogy mind az öt más nőtől. Szóval ez a”komoly angol úriember” hülyeségből azt üzenté, hogy „Harcoljatok ukránok a legutolsó emberetekig.” Erre megáll az ukránok keze az aláírás közben, és három évig gyilkoltatták magukat az oroszok által. Nyugat Európa pedig „röhög a markába”, hogy két pravoszláv nép irtja egymást. Ami ráadásul eltereli a figyelmet a katasztrofális migrációs helyzetükről.

Losonci Miklós

III. ANDRÁS

1301. január 14. halt meg utolsó Árpád-házi királyunk, III. András. Mivel IV. László fiú utódot maga után nem hagyott a magyar trón IV. Béla unokájának, András fejedelemnek jutott. Az egyetlen élő Árpád-házi volt. Édesanyja Tomasina Velencéből származott a fiú ott is nőt fel. A királyi jogarért mások is jelentkeztek. Egyik közülük a nápolyi király II. Anjou Károly pontosabban, felesége Mária V. István magyar király leánya volt. Öröklési jogát fiának Károlynak adta. Az a magyar királyi titulust mindvégig használta. A trónért hosszantartó ellentétek kezdődtek. A magyar főurak, az egyházi előljárók és a pápai kúria is beleavatkozott. Az Anjouk megszállták Dalmáciát és a Horvát területből is, de sokáig ott nem maradtak. III. Andrásnak édesanyja volt Dalmácia, Horvátország, és Szlavónia kormányzója. Politikai zűrzavart az olarghiák, a maguk javára kihasználták és birtokaikon korlátlanul a királyra való tekintet nélkül 10 uralkodtak. Ilyen főurak közé tartoztak a Kőszegiek birtokaikkal Dunántúlon, Szlavóniában, Tiszántúlon. Trencsényi Csák Máté a mai Szlovákiában. 1298. országgyűlésen a kismemesség a magyar főuraktól nagyobb ellenállást követelt a pápai kúriával szemben (amely az Anjuokat akarta trónra ültetni) és nagyobb támogatást III. András királynak. Az országgyűlés határozata a valóságban nem érvényesült. III. András támogatta a nemességet a

főurak ellen. Édesanyja 1300. történő halála, a fiatal királyt annyira megviselte, hogy nemsokára ő is meghalt.

III. ANDRÁS ÉRDEKLŐDÉSE A TRÓN IRÁNT

(A Képes krónika szerint) „IV. László halála után a tizenegyedik napon abban az évben lett megkoronázva András vajda Velencéből, akit Magyarországra még László király életében kísérték. Következő évben saját erőből óriási sereggel Ausztria felett diadalt aratott. Némelyek a nemesek közül Henrich fiainak nevében János és Henrich bán, továbbá Porsov fia, Újlakról Ugrin és sokan mások ártottak Andrásnak, mert VIII. Bonifác pápától királyt kértek. ÁRPÁD-HÁZI CSALÁD KIHALÁSA A magyar trónon 23 Árpád-házi családból való király váltotta egymást. Uralkodásuk dinasztikus ellentétekkel és sok háborúval volt jelölve. Legerősebb Árpád-házi uralkodókhoz tartozott a magyar állam alapító Szent István, továbbá I. Szent László, aki megerősítette országban az egyházat és sok rendeletet kiadott, de Kálmán, aki további földterületeket csatolt a birodalomhoz és oly nagyra terjesztette, amely területe évszázadokon át nem változott. III. Béla az uralkodói tekintély felemelte és a trónért való harcokat megelőzve a kapcsolatokat kiegyengette, IV. Béla az elpusztult országterületeket kolonizálta és hozzájárult a városok felvirágzásához. Legtovább I. István uralkodott – 41 évig, legrövidebb ideig III. László – fél évig sem volt király. Legnagyobb kort IV. Béla élte meg – 64 évet, míg III. László négy évesen halt meg. Háborúk közül, amit az Árpád-háziak vezettek, legtovább a Premyslekkal a Babenbergi örökösödésért Ausztriában tartott. Elkezdődött 1250-ben IV. Béla alatt és IV. László idejében fejeződött be. A huszonnyolc éves harc a Habsburgok ausztriai trónra lépésével fejeződött be.

Részlet, az Uralkodóink egy évezreden át c. könyvemből. F R

Miért nem tudják a népek, mikor hálnak meg?

Azokban az aranyidőben a népek, tudták mikor hálnak meg, de nem egy ember a halála előtt már semmiről sem gondoskodott. Ilyen volt az öreg pásztor is, aki már kilenvenkilenc éves és kilenvenkilenc napos volt.

Megy egyszer az Úr Isten az erdőhöz és látja, hogyan gyűjtogatja pásztor, a fákat és a tűzbe rakja a lábost.

-Mit teszel itt barátom?

-Vizet melegítek, megmosakszom. És borotválkozom.

- Nem elég neked egy kisebb rakás fa, fel kellett gyűjtanod az egész erdőt?

- Nekem mindegy, mert holnap meghalok, már ma készülök rá.

- Ha ilyen vagy, nem halsz meg még, és mikor halsz meg, nem fogod tudni sem a napot, sem az órát!

Ezzel elment az Úr Isten, és amikor később ismét arra járt, az aggastyán éppen szántotta a kiégett erdei tisztást és ültette a fiatal csemetéket.

- Mit teszel barátocskám?

- Ültetem a csemetéket, amikből új erdő nő majd.

- Hiszen már öreg vagy és nem fogod megélni, míg felnőnek a csemeték és sűrű erdő lesz belőlük.

- Megélem vagy sem, ha nem élem meg én, megélik a gyermekeim és az unokák.

- Nos látod, - mondta Úr Isten, - milyen jó hogy saját halálotat sem, tudod előre sem, a napot sem az órát.

Miért nem járnak a gyerekek születésüktől?

Mikor ősanyánknak Évának megszületett első gyermeke, nagyon örült neki, állandóan pesztrálta és hordta kezeiben.

Odamegy hozzá az Úr Isten és mondja:

- Ne hordd állandóan, engedd le a földre, hadd járjon egyedül!

Éva kételkedik:

- Ő még nem tud járni, és ahogy elengedem, elesik, hiszen még nagyon gyengécske.

- Akkor tehát tartson egy évig és egy napig amíg, meg tanul járni, te hitetlen!

- Így mondta az Úr Isten, és ezért van hogy a világon: az anyáknak gondoznia kell a gyermeket, egy évet és egy napot, míg meg tanul állni és járni saját lábacskaín.

Maros Madacov KARÁCSONYFÁNÁL c.
könyvéből fordította: F R

Népuralom

Demokrácia. !5 éven keresztül irigykedve néztük a szabad nyugat szabad választásait. Miközben nálunk egypártrendszer volt, amit formálisan „4 évente ki is kellett választanunk” az egyetlen jelentkező közül. Ausztriában két jelentkező közül. Ausztriában két jelentős jobboldali párt van. Majd

10 évvel ezelőtt a néppárt nyerte a választást, és másik jobb oldali párttal, a szabadság párttal akart kormányozni. Erre Merkel magához hívta Kurz-ot. Aki ezután a szocialistákkal kezdett kormányozni.

Losonci Miklós

Hagyományok, népszokások

Régen szokás volt az újévi jókívánságot házról-házra járva elmondani, amiért a háziak almával, dióval kínálták a köszöntőket. Ugyanakkor sok tiltás is tartozik a régi hiedelem szerint ehhez a naphoz: Tilos a mosás, teregetés. Nem szabad pénzt kölcsön adni, orvost hívni, vagy orvoshoz menni, mert akkor egész évben betegeskedhetünk.

Baromfit sem szabad enni, mert a baromfi szétkaparja a szerencsét. Előnyben részesítették ilyenkor a szemes termékeket (lencse, rizs, köles), arra gondolván, hogy a sok apró mag pénzt hoz a házhoz a következő esztendőben. Házasságjósító hiedelem is volt erre a napra: Amelyik leánynak előbb viszi el a kutya a kocsonyacsontját, hamarabb megy férjhez.

Január 6-án vízkeresztkor – háromkirályok napja. A karácsonyi ünnepkör lezárása, és a farsang kezdete. Az írások szerint a 4. századig Jézus születésnapját és az év kezdetét is ezen a napon ünnepelték.

Az egyház ekkor emlékezik meg Jézus megkereszteléséről és a napkeleti bölcséről. Ekkortól kezdve szenteli a vizet a keleti egyház, a középkortól pedig a nyugati egyház is. Régen haza is hordták, a szentelt vizet s meghintették vele a házat, az állatokat a gonosz szellemek ellen, de

hittek gyógyító hatásában is. Szerintük minden betegségre jó volt, de használták a mezőgazdaság és állattartás területein is. A víz és tömjén keveréséből alakult ki a házszentelés.

Tibor atya

Farsang története hagyományai a magyarság körében

A farsang elnevezése és a legrégebbi szokásadatok középkori német polgári hatásra vallanak, de vannak az Anjouk és Mátyás király udvarából itáliai hatásra utaló adatok is.

A farsang a párválasztás időszaka volt és egyben fontos „esküvői szezon”, mivel a húsvéti böjt időszakában már tilos volt esküvőt tartani. Erre utal az ünnepnapok elnevezése is (pl. első menyegzős vasárnap = vízkereszt utáni első vasárnap, vővasárnap = farsangvasárnap az ifjú férj az após kontójára fogyasztott stb.).

A falvakban a legények szervezték a bálakat. A lányok rokonaik közvetítésével bokrétát adtak a kiszemelt legénynek, aki a farsang végén nyilvános színvallásként a kalapjára tűzte. A báli szezon és táncmulatság lényege az eljegyzés volt.

Farsangvasárnap

A farsangvasárnap a farsangi időszak végén lévő farsang farkának első napja.

Számos helyen ezen a napon tűzték a legények

kalapjukra a kiválasztott lányok bokrétáját.

További elnevezései: csonthagyóvasárnap,
ötvenedvasárnap, sonkahagyóvasárnap,
hathagyóvasárnap, kilencben hagyó harmad

vasárnap, piroskavasárnap (piroska nevű kalács után), vővasárnap az ifjú férj a lány családjának kontójára mulatott, sardóvasárnap (sodrózás jelentése szerencsekívánás), vajhagyóvasárnap (görögkatolikusoknál). Hétfő a farsang farkának középső napja.

Gyakran ezen a napon tartották az asszonyfarsangot. Ezen a napon a nők korlátlanul ihattak, zeneszó mellett nótáztak, férfi módra mulattak.

Ezután húsvétig már tilos volt az esküvő, a tánc és a vigadalom.

További elnevezései: húshagyó hétfő, böjtelő hétfő.

F R

Jeles napok Januárban

Január 17. – Antal napja. (Remete) Szent Antal szerzetes volt, akit a háziállatok védszentjeként tiszteltek.

Január 18. Piroska napjához időjárás-tapasztalat fűződik.: Ha Piroska napján fagy, negyven napig el nem hagy! Házasságkötő hiedelem is fűződik ehhez a naphoz: - Azt tartották, hogy a lány, aki

ezen a napon piros kendőt köt a nyakába, még abban az esztendőben férjhez megy.

Január 21. – Ágnes napján a várandós asszonyok sós vízben mosdottak, hogy a gyermekeik egészségesek legyenek. Ehhez a naphoz is fűződik időjárás-tapasztalat: "Ha Ágnes hideg, engesztel Vince, hogy teljék a pince."

Január 22. Vince napján főleg időjárás-jósló népszokások tartoztak. A szőlőtermelők e napon megfigyelték az időjárást. Szép idő esetén jó, ellenkező esetben rossz bortermésre jóslottak.

Január 25. Pál napját Pálfordulónak vagy Pálfordulásnak is nevezik, arra a bibliai történetre utalva, miszerint a Jézust üldöző Saul ezen a napon tért meg és lett belőle Pál apostol. A néphit szerint e nap az időjárás és termés napja.

Időjárással kapcsolatos néphit: "Ha kisüt a nap és előjön a medve, még negyven napig lesz hideg." Tehát ha előjön a medve és meglátja árnyékát, még visszabújik, mert hideg várható.

Terméssel kapcsolatos néphit:

„Ha tiszta idő van, akkor jó szénatermés lesz, ha szél fúj, akkor kevés lesz a széna.”

F R

ELŐDEINK HUMORA

Megtörtént esetek röviden, néhai unokabátyámról

ESZPERANTÓ ORSZÁG

Az 1970-es években gyakoriak voltak a eszperantó nyelvi táborozások.

Iskolakezdekskor az osztályfőnök megkérdezi Lackót:

- Aztán tanultál e valamit eszperantóul, a kéthetes nyári táborban? Lackó bizony nem volt a táborban, de azért kivágta magát:

- Ó én egész nyáron Eszperantóban voltam a rokonoknál.

VIDEÓ

Az 1970 – es években még ritkaság számba ment a videó, csak a kamionosok által behozott videókhoz lehetett hozzájutni, általában a piacokon.

- Édesanyám, holnap megyünk a vásárba videót venni. – dicsekedett Lackó öccse Jankó.

- Vegyetek, amit akartok, de én biztos nem fogom etetni...

SZEMÉSZETEN

Gizi néni lement Szentendrére, a szemészetre. Szemorvos, aki jól ismerte őt a humoráról megkérdezte:

- Lát engem Gizi néni?

- No, ne vicceljen már kedves doktor úr!

Hogyne látnám.

- Hátakkor minek jött ide?- kérdezte mosolyogva a szemorvos.

A LAKÓKOCSI

Az 1970 –es években, amikor még üzemelt leányfalui cemping történt.

A közlekedési rendőrjárőr megállított egy hátsó világítás nélkül közlekedő személygépkocsit:

- Uram, mi van a hátsó lámpákkal? Vezető kiszáll a kocsiból, hátramegy, majd a fejét fogva felordít.

- No, csak nyugodtan, hiszen semmi olyan nem történt, mi csak a világítás felől érdeklődtünk.

- Mit érdekel a világítás, de nincs meg a lakókocsi az asszonnyal és a gyerekekkel.

HÁZASSÁGI AJÁNLAT

János bácsi megözvegyült, a gyászév leteltével, elment a szomszéd faluba új asszonyt keresni. Néhány találkozás után az asszony megkedvelte őt. Vasárnapi ebédet követő beszélgetésnél a szintén megözvegyült Anna néni bizalmasan mondta udvarlójának:

- Annyira szeretlek, hogy ráírnám a nevedet a házamra. Ha Te is szeretsz, akkor írd a Te házadat a nevemre.

Hagyományos foglalkozások

ÁLLATTARTÁS

A Pilis-hegységben lévő falvak állattartásának alapjai a községi legelők, az erdő és benne található kaszáló rétek voltak. Tavasztól ősziig a legelők biztosították főleg az állatok táplálkozását, amit a földeken megtermett takarmánnyal pótoltak főleg a téli időszakban. Ugyanakkor a kaszáló réteken télire való szénát is gyűjtöttek. Az ólakhoz,

istállókhöz, takarmánytároláshoz szükséges faanyagot, követ, sövényt az erdőből nyerték. A marha – ló és sertéstartás mellett jelentős volt a kecsketartás (szegény ember tehene). Juhászat itt a hegyi falvakban nem bírt nagy jelentőséggel. Ennek legfőbb oka az lehetett, hogy a nagy állatoknak fentartott helyeken juhokat nem volt szabad legeltetni. Az állatok legeltetését a faluban lakó pásztorok, kanászok végezték kialakított javadalmazásért.

Gyakoribb régi állatnevek. Ökör: Bimbó, Daru, Körmös, Villás, Virág. Szarvastehén: Virág, Riska. Ló: Csillag, Remény, Bandi, Sárga. Kecske: Ibolya, Rózsi, Zsuzsi. A nagyállattartás környékünkön nem csupán a földműveléshez és az erdei fuvarozáshoz nélkülözhetetlen igaerőt nyújtotta, hanem fontos táplálékot (hús, tej) és bőrt is. Az éves szaporulattal pedig, amit a környéki vásárokon (nálunk általában Vácon) értékesítettek, pénzhez is juuttata a gazdákat.

FÖLDMŰVELÉS

A XIX. század forduló határrendezésig, de a Pilisi községekben továbbra is a földművelés kétfordulós volt. Kivéve a községi legelőket, kaszálókat, erdőket, szőlőket, gyümölcsösöket, kenderföldeket, az egész termőföldet két fordulóban művelték, évente, a lehetőségekhez képest mást vetettek, ültettek. Minden hónapnak évszaknak meg volt a meghatározott munkafolyamata, szántás, vetés, ültetés, szénakészítés, kapálás, oltás, metszés, szüretelés, stb. A trágyahordás leginkább a nagyobb hó lehullása után történt, a cséplőgépek megjelenése előtti időkben a gabona nyomtatása

augusztus közepétől késő őszig tartott. A csűr mögött készített gyűrű alakú ágyasba lerakott gabonát egymás után kötött és körbehajtott lovakkal nyomtatták. Nagyon gyakori volt azonban főleg a lovat sem tartó szegényebb családoknál, (amelyből sajnos volt elég), az értékes magnak kézi hadarós cséppel való kinyerése.

Nehéz munka volt hajdanában a földművelés

A Pilisben különösen fárasztó, hiszen a hegyoldalban lévő földek nehezen megmunkálható löszös talaj. A földművelés amúgy is nehéz munkáját még nehezítette a mezőgazdasági munkaeszközök korszerűtlensége is. A legjobban gépesített Pest megyében még voltak olyan községek, ahol leginkább csak az élén vasalt faekét használtak. Pilisszentlászlón, ha csak elvétve is, de még közvetlenül az I. világháború után is használtak ilyen faekét. Csupán a hegyek alján lévő patakok mentén volt könnyebb a művelés. Figyelembe véve az akkori kezdetleges szerszámokat és termelési eszközöket, fogalmat kaphatunk elődeink megélhetéséért folytatott küzdelméről.

Részlet az "Elődeink mesterségei és foglalkozásai" címen 2008. megjelent könyvből.

ÁRPÁD-HÁZI SZENT MARGIT

Január 18 – án ünnepeljük Árpád-házi Szent Margit neve napját. A vesztett muhi csata után IV. Béla király feleségével, Laszkari sz Mária bizánci hercegnővel együtt Dalmáciaiába menekült. Ott, Klissza várában született Margit leányuk 1242. január 27- én. Szülei – a tatároktól való menekülés közben fogadalmat tettek, hogy születendő gyermeküket Magyarország megmentéséért egyházi szolgálatra fogják adni. Margit ennek megfelelően hároméves korában a veszprémi domonkos apácákhoz került, és ott gondos nevelésben részesült. Nevelőnője Olympiades nővér volt. Később a Nyulak szigetén lévő zárdába került át, amelyet apja építtetett. Itt került sor Margit fogadalomtételére 1254-ben. Később két alkalommal is lehetősége lett volna fogadalmára visszavonására, hiszen minden bizonnyal megkapta volna a felmentést apja kérésére. Ő azonban visszautasította II. Ottokár cseh király, valamint a lengyel király házassági ajánlatát is. A keresztények az önfegyelmű és keresztény szeretet példaképének tekintik. A legalacsonyabb rendű munkát is szívesen végezte, és a legrosszabb ruhákban járt.

Napjait munkában, éjszakáit imádságban töltötte. Gyakran kínozta magát korbácsolással is. A róla szóló, 1510-ből fennmaradt legenda szerint jövendőmondó képességekkel is rendelkezett, amellyel olykor apjának is segítségére volt

diplomáciai gondjai megoldására. 1270. január 18-án halt meg a Margit-szigeti kolostorban. Ravatalát 1271 körül Albert és Péter lombardiai szobrászok faragták meg vörös márványból, egyes részeit pedig fehér márványból. Legendája szerint holtteste halála után három hétig nem indult oszlásnak, ráadásul rózsaillatot árasztott. Boldoggá avatása már 1276-ban megtörtént, szentté avatására azonban évszázadokat kellett várni. Tiszteletét 1789-ben hivatalosan is engedélyezték, végül XII. Piusz pápa 1943-ban avatta szentté, mégpedig atyjának húga, Magyarországi Szent Erzsébet ünnepnapján, november 19-én. A legenda

szerint a hajdani Kékes, jelenleg Pilisszentlászló alapítása is Árpád-házi Szent Margitnak köszönhető. IV. Béla attól való félelmében, hogy a tatárok beváltván ígéretüket visszatérnek, ezért a Nyulak – szigetén lévő Margitot Visegrádra tervezte megmenekíteni. A Duna- menti utat nem találta biztonságosnak, Ezért menekülési útvonalat Budáról, Pomáz, és a hegyeken át Visegrádra tervezte. Ezt a távolságot az akkori rossz útviszonyok miatt királykisasszonyi kísérettel nehéz lett volna pihenő nélkül megtenni. IV. Béla ezért az édesapja által Kékesen emelt vadászházat Királylányi kísérethez alkalmassá alakította. Ezt a házat kapták később a pilisi pálosok. Erre az időre datálható Kékes település megalapítása.

Impresszum:

A szerkesztőség címe: 2009 Pilisszentlászló, Petőfi S. u. 55.

Felelős szerkesztő - kiadó: Franyó Rudolf

E-mail: franyorudolf@citromail.hu | Tel.: 06 20 947-9243, 06 26 338-093

Megjelenik havonta • Iktatószám: CE/15092-2/2015